

DE WARME WINKEL

KOKOSCHKA LIVE!

Personages

Nora

Vincent

Rik

John

Jeroen

Marien

Bo

Mara

Iedereen is zich aan het schminken en zet nog wat rekwisieten klaar.

vincent Ja! We beginnen met het sprookje De dromende knapen, Die träumenden Knaben, Knaben, dat Oskar Kokoschka heeft geschreven in 1907, op eenentwintigjarige leeftijd. Het was zijn grote doorbraak. Hij heeft het geschreven op uitnodiging van de Wiener Werkstätte en het is bedoeld als kinderboek. Of – de opdracht was, om een kinderboek te maken. Het is een gedicht met lithografieën.

Hij loopt naar de andere kant van het publiek.

Ja! We beginnen met het sprookje De dromende knapen, Die träumenden Knaben, Knaben, dat Oskar Kokoschka heeft geschreven in 1907, op eenentwintigjarige leeftijd. Het was zijn grote doorbraak. Hij heeft het geschreven op uitnodiging van de Wiener Werkstätte en het is bedoeld als kinderboek. Of – de opdracht was, om een kinderboek te maken. Het is een gedicht met lithografieën.

Alle jongens gaan naakt klaarstaan op het podium.

vincent

rood klein visje, visje klein rood
steek je met het driekantige mes morsdood
mijn verscheurende vingers zullen je kapot maken
om het stomme cirkelen voor altijd te staken
rood klein visje, visje klein rood
mijn mesje klein is rood
al mijn vingertjes zijn rood
neer zinkt in de kom een visje dood
en ik viel neer en droomde van niet te stoppen veranderingen.
niet de belevenissen uit de kindertijd gaan door mij heen
en niet die van de mannelijkheid
maar van de knapigheid
een dralend willen
dat ongegronde schamen voor de jongelingen
en adulten
dat overstromen en alleenzijn
ik veroordeelde mijzelf en mijn lijf
en ik viel neer en droomde de liefde
eerst was ik de danser van koningen
in de tuin van duizend terrassen danste ik de wensen van de geslachten
danste ik het dunne lenteverlangen
nog voordat jij, meisje Li (je naam klinkt als zilverlingen)
nog voordat jij uit de voorhang van vermiljoenen bloemen
en zwavelgele sterren trad
ik kende je al uit de kruidentuin
en verwachtte je
uit de verwarrende vogelwouden van het noorden
en uit het zien van de rode vissen van het zuiden

bespeurde ik je hier
voelde ik de gebaren van de hoekige draaiing van jouw jonge lichaam
en begreep de donkere woorden van je huid
en van je kinderlijke met glaskettingen behangen gewrichten
en ik vluchtte voor jou de tuin in
hoger en hoger van terras naar terras
muziek
muziek
mijn lijf een kunstenaar
belgerammel
bekkenslagen
weg jij boeman van mijn zondige restricties
en met wapperende gewaden spring ik ter aarde
en als een enkele hoge toon
staat achter mij in de tuin het verlangen
en ik droomde
als een tong vochtige boom is mijn lijf
in verloren bronnen gaat het leven op en neer
en verdringt zich om te morsen

rik

ik wacht weer in mijn hut
vanaf de oever liepen twee otters over de klei
van de boomloze vlakte
een meisje bezoekt me
jouw magere ongetekende vingers zouden
als verzadigde bloemen aan mijn knieën moeten hangen
de groene boom houdt van jou net als de rode
verstikte handen op mijn deken in de hut
luid zeg ik
het zeegras waar je op ligt houdt van jou
en ik zeg zeker ook
een man houdt van jou
die naast jou in de hut op het zeegras rust
onder de groene boom
ik zie jou als een enkeling
misschien had ik mosselen voor je moeten zoeken
en ik viel neer en droomde de morgen tegemoet
jij zou in mijn huis moeten blijven
ik wil niet slapen
ik moet met mijn handen in de lucht grijpen
en naar je roepen door de gangen
hoewel ik me schaam

nog niemand heeft jou zo gezien als ik
kom niet dichterbij jij
maar woon in mijn huis en ik ga op het kinderlijk trillen
van je schouders wachten en zien
hoe jouw mond
zonder woorden te zoeken
voor mij spreekt

jeroen

in mijn witte kamer was ik alleen
maar misschien droeg ik je nu naar binnen en blijft dat zo
en spreekt er, als uit verzadigde bloemen, iets tot mij
mijn kamer werd als een vreemd land
in witte wouden treedt ik binnen
de tred van een rendier klinkt op en strooit in de witte wouden
oplichtende sneeuwsterren rond
het is bergtoppentuin-achtig rond jou
rendier berijdster
en het rendier is een berg
je kleren de besneeuwde flanken
en bloemen ontspruiten
waar jij je dunne vingers legt
en de sneeuwbossen staan om je heen als verwonderde knapen
en de sneeuw vloeit samen tot een meer
en jij was gezeten op een rooie vis
ik zag van jou slechts je naakte hals in je haren
rood klein visje

jeroen, vincent, rik, john, marien, bo

visje klein rood
mijn mesje klein is rood
al mijn vingertjes zijn rood
neer zinkt in de kom een visje dood

jeroen

er groeit een staafje in het water daar beneden
waar het einde is van al het zijn
uit jouw ronde borst gaat je adem over het blauwe meer
hoe zachtjes is al het leven bezig
ik grijp in het meer en duik in je haren
als een dagdromer loop ik door de liefde van al het levende
en weer viel ik neer en droomde
teveel koorts overviel mij in die nacht

waar in de bossen de parende slang uit haar huid kruipt
en ik de muskus van de dieren rook in alle lage struiken

vincent

en ik was een kruipende
toen ik de dieren zocht en me achter hen schaarde
en ik was een wankelende
toen ik mijn vlees herkende
en een alleslievende
toen ik met een meisje sprak

Mara heeft de jongens huilend biertjes geserveerd. Gaat voor het podium op een stoel zitten. De jongens gaan af.

mara Lieve juffrouw M, wat zullen we nu doen? Ik ben werkelijk ontsteld over uw pop, die, hoewel ik allang bereid was op mijn fantasieën in te leveren ten gunste van de realiteit, in teveel dingen dat tegenspreekt, wat ik van haar verlangde en van u hoopte. Het omhulsel is een ijsberenvel, dat voor de imitatie van een ruwharige beddekleedjes-beer geschikt zou zijn, maar nooit voor de soepelheid en zachtheid van een vrouwenhuid, waar we toch altijd de tastzin op de voorgrond gesteld hebben. U zond mij toch een stofproefje, dat fluweelzacht was en dat alles vervulde, wat ik van de huid verlangde. Verder is het skelet, dat ik u steeds vroeg zoveel mogelijk nog met lijm of iets dergelijks te sterken, al bij de aankomst zo zwak geworden, dat armen en benen eerder als met meel gevulde kousen bungelen, dan als een lid met vlees en botten, wat ik juist persé hoopte van niet; daar hangt immers vanaf, of ik naar het model schilderen kan, en wel beter dan naar een levende, waarom ik überhaupt de pop liet maken. Het hele verhaal stort in elkaar als een vodenbaal. Ook doordat u met de hoeveelheid stof voor de vulling niet genoeg, en met de fundatie en stevigheid helemaal geen rekening heeft gehouden. Dat bijvoorbeeld op de rug en op de dijnen loslatende, open plekken zijn (de ene dij is al half los), die een duidelijk inzicht geven uit wat voor materiaal het ding bestaat, en de afwerking op alle plekken waar de pels eindigt, zo nalatig is, alsof het provisorisch is vastgezet, is helemaal tegen onze afspraak in, zelfs zo erg, dat ik al een aantal naalden en losse draden gevoeld heb, terwijl ik heb gesmeekt om een zo stevig en discreet mogelijke afwerking, zodat ik mezelf daarmee een echt droombeeld kon beloven, waar ik nu meedogenloos uitgerukt word, zonder te weten, hoe het nu verder moet. Als laatste van alle gebreken moet ik u nog zeggen, dat mijn ten tijde van de foto's geuite bezorgdheid, dat de verhoudingen niet overeenkwamen met mijn tekening, maar al te gegrond blijkt te zijn geweest. De armen zijn zonder accentuering, bovenarm en onderarm abnormaal, knieën olifantachtig, benen alles behalve krachtig. Zodat ik (terwijl u wist, dat dat mijn plan was) de pop nooit in kleding, en al helemaal niet in kostbare, fijne kleding steken kan. Alleen al een kous aantrekken, zou zijn als een ijsbeer aan een franse dansleraar koppelen. Aangezien eerst het skelet eruit gehaald moet worden voor een nieuwe, de spieren en vleeslagen opnieuw en zorgvuldig geplaatst moeten worden, en dan ten derde de huid, die u gekozen heeft, waardeloos is voor mijn doel en een nieuwe, die op een vrouwenhuid lijkt gekozen moet worden, dit alles in achtving nemende, vraag ik u, lieve juffrouw M; Wat doen we? Aangezien dit gelijk staat aan opnieuw beginnen, en ik u, eerlijk gezegd, na deze poging, het geduld niet meer toevertrouw, moet ik het wel helemaal opgeven. Ik denk dat u de waarheid meer als fatsoenlijk zult ervaren. dan als ik iets anders zou zeggen. Als ik uw hand en uw fantasie

meer vertrouwde, dan de vele andere poppenmakers, dan was dat niet zomaar, maar omdat u mij steeds verzekerde dat u mij door en door begreep en vertrouwde uzelf alles toe.

Hartelijks uw O.K.

marien Kom, kom dan, kom, je hebt toch wel bloed om te blozen. Even stilte laten vallen – Bloed? Heb je bloed? Laat ze niet op zich zitten. Komt ze af met haar verhaal hoe ze drie keer in d'r pols heeft gesneden. Drie keer?... Die is onverzadigbaar. Haar gezicht een landkaart van infantiliteit en toch weet ze wat ze wil: drie keer in haar polsen snijden. Ik vraag voor de beleefdheid nog hoe het is om bijna dood te zijn. Maar ik luister niet naar haar kinderwoorden. Ga maar liggen. Ik ben Oskar Kokoschka en de behoefte die mijn leven beheerst is de liefde. De structuur van mijn levensverhaal wordt grotendeels bepaald door de opeenvolgende relaties die ik heb met vrouwen. De liefde is de motor van mijn bestaan. Een vrouw *vrouw schreeuwt zonder geluid* is interessant. Angst, schreeuwen... het zijn bijna menselijke reacties. Als liefde de motor van mijn leven is, dan is kunst de contactsleutel. Ik schilder, schrijf toneelstukken. Mijn laatste stuk, mijn tweede, noemde ik het brandende braambos, zoals het verhaal in de bijbel heet waarin Mozes de aanwezigheid van God in een brandende bramenstruik herkent. Die struik brandt: maar wordt niet verteerd door het vuur. Ik offer een: vrouw. En hoe dat afloopt? Ik gooi haar in het vuur. Vuur, licht. Mijn fysieke verlangen transformeert in spiritueel licht. Mooi toch. Kom, kom maar, ga maar liggen, ga mooi liggen. Hoer, hoer, hoer, kuthoer, kankerhoer, kwartjeshoer, dramahoer, uitverkoophoer, bonuskaarthoer, abortushoer, tingel-tangel hoer, boer zoekt hoerhoer, en dan als ik het vuur hoog opstook, en als het offer is geschied dan laat ik die vrouw zeggen

jeroen ...

De vrouw playbackt.

marien En dat gaat dan zo door en dan... dan op het laatst gaat die man dood... Kom maar, ga maar zitten. En dan neemt zij die man in haar armen, zoals Maria, de moeder van Jezus, haar zoon vasthoudt als hij gestorven is. Zit je? Probeer maar. En in een trage lichtwisseling zegt zij heel teder–

jeroen ...

De vrouw playbackt.

marien En dan springt die man op. Het spirituele licht is weer terug getransformeerd in het fysieke verlangen. En terwijl een corona van licht boven hun opflitst schreeuwt die man–

mara Boe.

marien Schreeuwt die man: laat mij leven, jij en ik!

mara Boe das ist Scheiße!

nora Boe!

john Ssssssssst!

marien Fuck you, we believe in this.

Er ontstaat chaos, iedereen gaat boe roepen en verdedigt zichzelf tegelijkertijd.

allen Scheiße

Scheiß dreck

Das ist scheiße

Hör auf

Afhören

Fort mit ihnen

Go home!

marien Deze tijd heeft nieuwe rituelen nodig!

allen We believe in this!

Das ist doch die totale neoliberalistische Dreckscheiße hier, wir haben die postmodernistische Scheiße doch schön lange gesehen.

vincent Elke indruk van buiten wordt een uitdrukking van binnen!

Wat wij doen is impulsief, maar ons doel is helder!

Vaak zien de handen en de vingertoppen meer dan de ogen!

Ook een schildering moet bewegen!

Ik heb de revolutie op gang gebracht, ik heb de kastanjes uit het vuur gehaald en nu laat iedereen mij maar verrekken!

mara Uniformiteit heeft de fantasie beknot!

Iedereen zegt Jeroen na.

jeroen Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

Oskar Kokoschka

1886

Oskar Kokoschka werd geboren

Op 1 maart te Pochlarn

Aan de Donau

1887

Verhuist naar Wenen

1903

Krijgt beurs voor Kunstgewerbeschule

1905

Wordt toegelaten tot de Wiener Werkstätte

1907

Breekt door met het sprookje De dromende knapen

Een ode aan zijn eerste echte obsessie

Lilith Langer

Een jonge Zweedse schone

Zij droeg altijd een handgebreide rode wollen rok

Wat men in Wenen niet gewend was

Rood is zijn lievelingskleur

1907

Schrijft het drama

Murder

Hoffnung der Frauen

Het werd door niemand begrepen

De oeropvoering niet uitgespeeld door vechtpartijen

Maar wel mooi het begin van het expressionistisch theater

1908

Maakt vele naaktstudies van naakte meisjes

1909

Maakt vele naaktstudies van naakte meisjes

1914

Eerste Wereldoorlog

Meldt zich als vrijwilliger bij de cavalerie

1915

Koopt een paard

Kogel in kop

Bajonet in long

1918

Bezeten van het idee om leven te scheppen uit de dood

Bestelt een pop

Naar het evenbeeld van Alma Mahler
Bij de beroemdste poppenmaakster van Weenster
1920

Geeft een groot feest ter onthoofding
Van de pop van Alma Mahler
1941

Trouwt met Olda Palkovska
1960-1980

Twintig jaar actief als succesrijk en gevierd kunstenaar
Maakt portretten, schildert, tekent, graficus
Maakt decor en kostuums voor theater
Heeft lezingen en voordrachten en blijft tot aan 1963 les geven
Aan de Schule des Sehens
1979

John van Oostrum, Mara van Vlijmen en Rik Elstgeest worden geboren
1980

Oskar Kokoschka sterft in een ziekenhuis in Montreux
Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel

john De volgende scène speelt zich af in het park waar Oskar Kokoschka zo graag kwam. Om indruk te maken op twee meisjes die daar aan het spelen waren, besluit de toen negenjarige Oskar om de Trojaanse oorlog uit te beelden, dit doet hij door het opblazen van een mierenhoop en ik speel de mierenhoop.

De scène wordt in stomme-film-stijl uitgebeeld. Dan gaan de gordijnen dicht, er worden decorstukken klaargezet. De gordijnen gaan weer open.

koor

Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel om jou
Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel
Wij zijn het vlammeende wiel om jou,
belegeraar van vaste vestingen
Leidt ons, jij bleke man
Leidt ons, jij bleke man

mara Met mijn adem blaas ik de gele schijf aan die zon heet. Mijn blik valt op het gejuich van de man. Zijn opgekropte lust jaagt mij op als een beest.

koor

Zijn adem zet zich vast aan de maagd
Onze meester is als de maan die opkomt
in het oosten
Wanneer zal zij geluk in haar armen sluiten?

mara Wie is deze vreemdeling die naar mij kijkt?

jeroen Ben ik echt? Welk een schaduw valt over mijn gemoed? Keek jij naar mij, keek ik naar jou?

mara Wie is deze bleke man? Houd hem tegen!

koor

Hij liep door het vuur: voeten onbeschadigd!
En, hij martelt dieren,
hij wurgde merries met zijn dijen.
Hij laat rode vissen
in het zand verstikken

jeroen Wie is zij, die als een trots dier graast te midden van haar kudde?

koor Zij snapt wat niemand begrijpt. Zij merkt wat niemand ziet of hoort. Bange vogels komen bij haar
schuilen.

Vrouwe, we moeten vluchten.
Blus de vlammen van de leider.
Hij kan onze gast niet zijn,
hij maakt me bang.

mara Waarom verblind jij mij. Dat helse licht dat mij zo raakt. Het verslindt mijn levenskracht, het overmant
me. O, neem mij mijn hoop af, maar laat het jou krankzinnig maken.

jeroen Mannen, brandmerk haar met mijn teken. Heet ijzer op het rode vlees. Nu!

Tijdens het brandmerken in slowmotion gaat het gordijn weer dicht.

mara Goedenavond, ik ben Mara en ik speel vanavond De Vrouw.

Ik ben De Vrouw.
Ik ben het morsige moeras van de voort-planting.
Ik ben de zee van de natuur, waarin alles oplost.
Ik ben de natuur en ik sla terug, met verschrikkelijke kracht.
Ik ben De Vrouw.
Ik ben de zee, beïnvloed door de maandelijkse golfbewegingen van de maan.
Ik ben een geheimzinnig, griezelijk wezen,
de duistere buik die iou heeft uitgespuwd.

Ik ben blubberige buikmagie.

In trage, sluimerende toestanden zwellen mijn vetweefsels van het opgehoopte vocht.

Overall waar ik ga, stromen water, wijn en melk uit de grond.

Bloed spuit op als woeste geisers.

Ik wentel mij erin rond en word één met de vloeistoffen.

Ik word weer vrouw en er groeien zwarte slangen uit mijn hoofd.

Ik zoog wolven en gazellen aan mijn borst.

Ik ben een stier, ik ben een slang, ik ben een leeuw, ik ben alles wat jij wilt dat ik ben.

Ik ben allesverslindend.

Ik ben De Vrouw.

Ik ben het helse nachtlandschap van de droom.

Ik en mijn zusters, wij spelen gruwelijke spelletjes in onze demonische fantasiewereld.

We scheuren met blote handen mannen aan stukken en gooien elkaar armen, voeten en ribben toe.

Ik spies schuimbekkend een hoofd op mijn staf.

Ik spin giechelend met zijn darmen.

De slangen rond mijn hoofd likken de bloedspatten van mijn wangen af.

Mijn vagina heeft tanden.

Ik vermaal die domme borsten alsof het
niets is.

En toch wil iedereen erin.

Ik hou iedere man met een slangachtige navelstreng aan het lijntje.

Bang en klein willen ze terug naar waar het begon.

Ik ben de oorsprong, ik ben de moederschoot, ik ben het graf.

Ik ben de natuur en ik sla terug, met verschrikkelijke kracht.

Ik ben De Vrouw.

Ik speel dus De Vrouw vanavond.

In het stuk *Mörder Hoffnung der Frauen* uit 1907 van Oskar Kokoschka met muziek van Paul Hindemith speelde ik De Vrouw.

De oeropvoering was op 7 juli 1909 in het Gartentheater van de Internationale Kunstschau te Wenen, en dit was de allereerste keer dat het in Nederland werd opgevoerd.

En daar speelde ik dus De Vrouw in.

En ook in het affiche van het stuk speel ik De Vrouw.

Ik speel dus De Vrouw vanavond.

Succes.

Jeroen, Vincent en Marien gaan in het publiek op zachte en persoonlijke toon iets over zichzelf vertellen. Bo laat het boekje Die Träumenden Knaben aan iemand zien.

vincent Ik ben Vincent Rietveld. Ik ga een tekst voorlezen die ik heb geschreven op

19 december 2009. Dus voordat we aan de repetitie van het project begonnen. Dus voor we ons echt heel erg in Kokoschka hadden verdiept. We zijn in de aanloop naar de repetities een aantal keer bij elkaar gekomen. En voor de laatste keer. 19 december dus. was de opdracht een tekst te schrijven. van hoe ie dacht dat de

voorstelling eruit zou gaan zien. Dus dat zou dan op bepaalde momenten een mooie dubbele laag kunnen geven. Of misschien herkent u zelfs al wel het een of ander. Oké, daar gaat die. Even een mooi punt om te beginnen, ja:

leest Door elkaar geweven herinnering; een droom, een nachtmerrie. De vrouw – de man. De vrouw is De Vrouw, de mannen zijn De Man. Met een in rode verf gedrenkte bundel lange lappen, drijft een witte vrouw het naakte lichaam van een man op zijn knieën voor zich uit. Hij trekt een alp rond het podium, of een pik, of een paus in een nestje van zijn met blauwe verf doordrenkte kleren. Mannen juichend als jakhalzen bij de afranseling van hun broeder. Bovenop gestapelde rode lijven reikt een man langdurig en vergeefs naar de sterren terwijl De Vrouw het uitschreeuwt van ellende. Inheemse toestanden. Kinderachtig doen. Elkaar terroriseren. Energie, energie, energie. Ziekte en energie. Met automutilatie, agressie en zonder systeem wordt de dood blootgelegd die achter alles op de loer ligt. Het tijdelijke beter voelen door het eeuwige te kennen: De dood. Gefrustreerd herhaalde rituelen leiden tot niets. Diep doorvoelde symbolen komen niet aan. Misbruik, misbruik, misbruik, energie, ziekte en misbruik.

jeroen Misschien is het wel even goed... om iets verder in te gaan op mijn motivaties voor dit project. Ik zat vroeger altijd op op op paardrijden of in feite op ponyrijden, omdat je al als kind dus... eh... zeg maar niet op een paard rijdt... of nou ja... nou ja en tussen mijn... ik weet nog heel goed dat toen ik een jaar of zes was dat we op ponykamp gingen. In de zomer. Elk jaar. Of dat deed ik tussen mijn vijfde en mijn achtste. Maar ik herinner me enkel dat ik toen ik zes jaar was op ponykamp ging en dat ik de enige jongen was, wat ik toen jammer vond, maar nu wel interessant zou hebben gevonden. En dat we toen een soort film gingen maken met iedereen van het kamp en we deden 'Lucky Luke en de Daltons'. Met de sheriff en indianen en militairen en weet ik veel wie nog allemaal. Iedereen had een rol en ik speelde de kleinste van de Daltons met een zwart-wit gevangenispakje aan, want we waren ontsnapt; dat was het plot zeg maar van de film. De film die Fons, de directeur van de manege ging maken; de hond van Fons was een grote herdershond, die overigens Rataplan speelde. En we waren dan ontsnapt uit de 'Prison' en iedereen zat achter ons aan en de final battle speelde zich dan af op een grote zandophoping, zo'n duin in het bos, bij 'Den Treek', daar was de manege, zeg maar bij Amersfoort in de buurt... Ik kom zo direct bij de motivatie voor mijn deelname aan dit project... Er was een enorm gevecht dat Fons filmde en tegelijk in scène zette en de Daltons werden gepakt. Maar niemand wist dat ik mij achter een paar struiken had verstopt en dat ik... Nou Fons kwam naar mij toe en zei: Jeroen, het spel is klaar kom naar de open plek. En ik vertelde hem, en hier zit 'm het ding: ik ben niet gepakt, ik ben... Ze hebben mij niet gepakt. Kijk en natuurlijk wist ik dat het maar spel was, maar de schemering tussen werkelijkheid en schijn, tussen spel en echt vond ik heerlijk, daar maakte ik toen voor het eerst echt kennis mee. Net als nu terwijl ik tegen u spreek ben ik mij daar bewust van... Het is als toen ik... Mijn eerste contact met een pony bijvoorbeeld... Deze afstand. U bent dan de pony en ik ben mezelf. Wij keken naar elkaar, echt contact hadden wij met elkaar. En ik dacht: kijk jij nou naar mij of kijk ik naar jou... En als u goed heeft opgelet en dat geloof ik want u kijkt ook zeer ernstig naar mij, dan zult u deze tekst herkennen uit...

Bo geeft Jeroen zijn paardenmasker.

bo Jan-Willem, je masker.

jeroen Dank ie. Dan zult u deze tekst herkennen uit de scène die wii net speelden. 'Kiik iii nou naar mii of

kijk ik naar jou.' Het geeft me... dat contact met die pony... Het geeft me een kracht, een nostalgische kracht uit mijn jeugd wanneer ik die tekst zeg, moet zeggen, mag zeggen, ik spreek u anders zo nog wel even, dan kunnen we het er wel wat uitgebreider over hebben.

Nora en Mara doen een expressionistische dans.

marien Mag ik even de aandacht

Hé, kan dat stoppen–

dit is geen Hanoi, geen Vietnam.

We gaan zo dadelijk –jij ook–

We gaan zo dadelijk naar theater kijken.

Dat is normaal.

Al honderden jaren wordt er op een normale manier door normale mensen theater gemaakt.

En ik ben hier om er voor te zorgen dat er op een normale manier naar gekeken wordt.

Dat we straks kunnen zeggen:

hoera, doel bereikt; zo normaal zagen we het zelden.

Sinds hier de afdeling beveiliging

–die ik in 1984 nog zelf heb opgezet–

met de afdeling communicatie en voorlichting is samengegaan is hier het nodige veranderd.

Ik geef jullie een paar cijfers:

1,75 miljoen mensen gingen sindsdien door de detectie.

Eerst handmatig,

we herinneren ons allemaal nog mevrouw Bakker *knipoog* warme bakker,

maar na een klein en overigens nooit bewezen incident met de heer Veldkamp

zijn we full electronic gaan werken.

840 identiteitspapieren werden gescand,

waarvan zes procent als ondeugdelijk werden ingehouden.

Er waren 878 uitzettingen wegens a-typisch gedrag,

er waren 316 toilet verboden,

er werden 1247 seksueel onverdraagbare contacten geregistreerd,

die we even zo vaak hebben weten te onderbreken.

Twee keer heeft de schoonmaakploeg in actie moeten komen.

Daar staat tegenover dat we 2347 schoolklassen

met verplicht museumbezoek hebben geconfronteerd.

Dat we 748 bejaarden instellingen

aan twintigste eeuwse designmeubelen hebben onderworpen.

Dat we 'tig pensionados uit hun luie stoel hebben gekregen.

En we deden dit zonder de minste twijfel.

Twijfel is een agressief wezen met onbestemd uiterlijk dat te vuur en te zwaard bestreden moet worden.

Geen twijfel – geen slapheid – geen halfheid.

Men is volledig of men is het niet.

Men doet of men laat.

Twijfel niet.

Laat dat, en haal die stupide grijns van je gezicht, of ben je trots op je eigen domheid?

Onze dienst ziet in één keer wat sympathiek of onaangenaam is,
dom of intelligent of onbetrouwbaar.

We vergissen ons wel eens,
maar vergissingen negeren we.

Zo gaan de dingen.

Wat wilt u?

Heeft u het bord bij de ingang zien staan?

Wat wilt u? Wat zal het zijn?

Wat kunnen wij voor u betekenen?

Wat komt u hier doen, wat zijn uw ambities?

Mag ik u vragen: wat is de bedoeling?

U had er al een paar gehad,
maar die vielen tegen.

En nu zoekt u een andere—
een nieuwe ervaring?

Waarom hier?

De beste plek om 'iets' te zoeken is een willekeurige.

Uw huwelijk is een miskoop geweest.

U heeft God niet kunnen vinden,
geen zoon kunnen verwekken,
geen hypotheek kunnen krijgen voor dat gerestaureerde landhuis met rieten dak.

En nu zoekt u het hier.

Met die vertrouwde bittere trekjes rond die liploze monden,
die al jaren zijn uitgelachen.

En nu bent u van plan om op deze 115m²
als lompe boeren te komen juttten.

Hopen iets te vinden.

Hopen dat wij al die miskopen een beetje relativieren.

Hopen iets anders voor ogen te zien dan de dood.

We gaan naar een museum om iets anders voor ogen te zien dan de dood.

Om zoete koek te eten...

En wij moeten het deksel van de trommel waarin de koek ligt opgeslagen optillen.

Wij moeten uw pan met aangebrande aardappelen boven de vuilnisbak omkeren en nieuwe koken.

Want alles kan failliet,
behalve een museum.

Want in zo'n museum is het veilig.

Daar wordt geen schade aangericht.

Daar is beveiliging.

Ik geloof dat de jongelui willen beginnen.

Dat was anders afgesproken.

Maar je hebt hier dan ook te maken met theatermensen,

kermisklanten,
operettefiguren,
clowns.

Ze zijn van het locatietheater,
van de theatrale ambulante handel.

Vincent, Bo en Mara vormen samen het affiche van de voorstelling. Jeroen, Rik en John komen op uit gaten in het podium.

jeroen Mijn lieve juffrouw M, vandaag ben ik voor de eerste keer weer uit bed, zo gaat het met mij in Berlijn. Morgen rij ik weer op Het Witte Hert terug en kan daarom, aangezien ik uiteraard niets zelf in de hand wil nemen wat aan mijn fetisj bijdraagt, u niet de huid bezorgen, dat moet u helaas allemaal zelf doen. En nu naar de foto's!

Ik stond gelijk al helemaal perplex over de huiveringwekkende levensechtheid en weet, dat u met uw grote inlevingsvermogen zeker alles zo raakt, zoals ik het me wens. Ik kan alleen maar zeggen, hoe ik het me voorstel, en dat gaat ook schriftelijk. De handen en voeten moeten nog uitgesprokener worden. Neemt u uw hand bijvoorbeeld als model.

Of denkt u aan die van een verzorgde Russin, die ook paard rijdt. En de voet bijvoorbeeld zoals die van een danseres; Tamara Karsavina kan zijn. Ook moet u ermee rekening houden, dat de hand (en voet) ook nog naakt iets aantrekkelijks heeft, iets levendigs, en geen plompe indruk maakt, maar krachtig. De maat ongeveer zo, dat men er een elegante damesschoen over aantrekken kan, omdat ik in Wenen al een heleboel mooi damestextiel en dameskleding voor dit doel weggelegd heb.

rik Lieve juffrouw M, ik vraag u, erop te letten, dat de pruikenmaker de pruik van de pop niet van het sjabloon namaakt, maar precies echte haarlagen kopieert. De afzonderlijke plukjes, hoe ze organisch met elkaar mengen, de vier kruinen,

jeroen Wat het hoofd aan gaat–

rik de franjes op het voorhoofd, de franjes aan de slapen, oorlokken, etc, etc.

jeroen Alle sporen van constructiewijze en van de ambacht zoveel mogelijk wegwerken.

rik En dat de onderlaag, waar de haren aangevlochten zijn, exact op de schedelvorm past, en net zo buigzaam en zacht voelt, als echte hoofdhuid. Het zou mooi zijn, als u deze daarna

jeroen Is de mond te openen?

rik vanuit de binnenkant,

jeroen Zijn ook tong en tanden erin? Dan zou ik gelukkig zijn.

rik ietwat rood schilderde. Voordat u 'm vastmaakt.

jeroen Over het algemeen is het goed.

rik Überhaupt wil ik u vragen, de huid op de volgende plekken aan de binnenkant iets te verven, in verschillende vleeskleurige tinten.

jeroen Maakt u bij:

rik En wel: ruggengraat,

jeroen ooglid,

rik schouderbladen,

jeroen pupillen,

rik nek,

jeroen oogbol,

rik oksels,

jeroen arcadeboog,

rik knieholtes,

jeroen oogkas etc.

rik sleutelbenen, scheenbenen, liezen, ellebogen, navel, binnenkant dijen: licht saffraangeel.

jeroen zoveel mogelijk uw eigen oog na. Het hoornvlies misschien met nagellak glaceren.

rik Bilspleet, kruisbeen, oogholtes, wreef, schaamstreek, binnenkant bovenarm: licht met natuurlijke notenkleur.

jeroen Het zou mooi zijn als men de oogleden over de ogen sluiten kon.

john Lieve Juffrouw M, de borsten, wil ik u vragen, nog meer te detailleren! De tepels niet hoger plaatsen, maar meer bobbelig maken en alleen door de dikte van de buik ophogen.

allen door elkaar

rik Buik, billen, borsten, venusheuvel, handpalm, wangen, neusvleugels, kuiten, buitenste onderarm, buitenkant dijen: licht roze met verfhout. Begrijpt u me alstublieft goed: niet op de harige buitenkant. maar

vanuit de binnenkant. En alleen met de aangegeven natuurlijke kleuren! Ik vraag u, de hals uit dezelfde donsachte stof te maken als de romp. Het gezicht baart me de grootste zorgen, omdat de stiksels zo fijn moeten zijn, dat ik ze niet opmerk. Denkt u alstublieft over de beste methode na, om dit uit te voeren! Als ik merk, dat het kunstmatig afgewerkt is, een hecht draad zie enz, ben ik mijn leven lang gekweld. Ik moet het nog schrijven, alhoewel ik me schaam, maar het blijft ons GEHEIM (en u bent mijn vertrouweling) Ook de 'parties honteuses' moeten helemaal en overvloedig uitgevoerd worden en met haren bedekt zijn, anders wordt het geen vrouw, maar een monster. En ik kan alleen maar door een vrouw geïnspireerd raken tot het maken van kunstwerken, wanneer zij in mijn fantasie ook echt leeft.

Ik tel de dagen, tot u klaar bent, en ben met de hartelijke groeten, uw toegenezen en dankbare, O.K.

jeroen In het algemeen weer zo krachtig als op de grote tekening met zoveel mogelijk alle details! Het uwe iets uitgesprokener. Maar ik zie het niet heel goed op de foto. Mogelijk, dat het al goed is. De halsnaad moet u ook nog echt liefdevol doorontwikkelen, maar ik zie niet duidelijk, hoe het werkelijk is bij het origineel, u kunt op de tekening en de laatst gezonden contour-tekening direct alles zien, waar ik van hou, vooral de houding en de juiste rondingen.

rik Alstublieft! De huid ten slotte perzikachtig bij het vastpakken, en nergens naden toestaan. Als de huid aangetrokken is, moet u, met uw eigen huid als voorbeeld, nog duizend kleinigheden, met alle mogelijke middelen, plantensappen, oliën, wax, stiksels, enz gladmaken, opruwen, op de figuur leven brengen.

john Het meest perfecte model is Helene Tourment in dat kleine Rubensschilderij, waar zij een jongetje op schoot houdt en een ander jongetje staat. Hierop staan alle verschijningsvormen van de borst, die deze zo aantrekkelijk en sappig maken. Dat we elkaar goed begrijpen; de Indische taille is niet mijn ideaal, absoluut niet, alhoewel zij momenteel zo geliefd is in de beeldende kunst, kijkt u in plaats daarvan naar tekeningen van Nikolaus Deutsch, Baldung Grien, Grünewald, waar de borstkorf en buik zo'n oppermachtige en veelvoudige vorm en rijkdom tonen.

jeroen *zingt*

Ich habe dich geliebet,
ich liebe dich nicht mehr.
Ich scheid dir in die Augen,
dann siehst du mich nicht mehr.
Du bist ein Gottes Leugner,
bringst mich zum Bettelstab,
und hast auch keine Euter,
d'rum öffne mir das Grab!
Ich habe dich geliebet,
ich liebe dich noch mehr.
Ich habe dich geliebet,
ich liebe dich nicht mehr.

Marien, Bo en John spelen Kokoschka's oorlogstrauma na. Daarna gaat iedereen zich weer schminken en omkleden.

Marien op

marien Expressionisme

Expressionisme

Expressionisme

Ik teken het skelet dat het zachte witte lichaam bij elkaar houdt

Ik zie beesten, dode jungle herten, honden, vissen, vrouwen

Ik teken vrouwen, ik schilder ze

Ik weet wel dat ik hulpeloos zal zijn

In het gele licht als ik ze tegenkom

Ik weet wel dat ik niet boven ze uit kan stijgen

Maar ik teken vrouwen, het rauwe vlees van vrouwen

Vrouwen met hun seksuele macht

Wat wij doen is impulsief, maar ons doel is helder

Ons doel is niets minder dan het systematisch in beeld brengen van de wereld

Met regelmaat komen we terug

Bij dezelfde motieven, punten

Man, vrouw, gezicht, dier, objecten, tekens

Maar we benaderen ze steeds weer in andere samenstellingen, andere gezichtspunten, andere formuleringen

Maar altijd donker, vitaal, emotioneel, verontrustend

Maar expressionisten zijn natuurlijk niet altijd aan het schilderen, tekenen, vormgeven, beeldhouwen, kleien, tamponneren

Wacht maar tot we gaan drinken

Dat we onze blazen laten zwellen

Dat we onze urine overal tegen aan laten spatten

En schreeuwen natuurlijk

We schreeuwen het vuil tussen de stoep-tegels uit

En dan...

Dan is er altijd wel weer iemand die het er niet mee eens is

Die het niet mooi vindt

Die het niet ziet zitten

Die zegt: ho, stop, dat is vervuiling

Critici, en dat soort gasten

Hun gezicht in een grimas

En die grimas heet dan: eigen gezicht

Critici: daar heb je een abonnement op

Critici: dat zijn je vaste lasten

Expressionisme

Expressionisme

Expressionisme

Zei ik al dat ik van vrouwen hield

Nou goed dan. ik hou van ze

Als een zoöloog trek ik hun lippen uit een
En kijk naar hun gebit
Als een stukadoor geef ik een zwak geboetseerde hals
Spanning en reliëf
Het liefst bekijk ik ze als een kind
Ze zijn mijn tol, en met mijn zweep
Sla ik ze voor me uit
Natuurlijk, ook een schildering moet bewegen
Expressionisme
Alles is één en al onrustbarende beweging
Ik schilder luider, bonter, beroerder, banaler,
gewaagder, oppervlakkiger dan 100 jaar geleden
In ieder geval fundamenteel anders
Ik draag geen fraq, geen vlinderstrik
Ik ont doe me van het burgerlijke keurslijf
Mijn stad is Wenen
Stad van bewonderaars
En andere slippendragers
Maar aan mijn lijf geen polonaise
Noem mij maar wild, incompetent en grof
Maar expressionisten zijn natuurlijk niet altijd aan het schilderen, tekenen, vormgeven, beeldhouwen,
kleien, tamponneren
Wacht maar tot we gaan drinken
Dat we onze blazen laten zwellen
Dat we onze urine overal tegen aan laten spatten
En schreeuwen natuurlijk
We schreeuwen het vuil tussen de stoep-tegels uit
En dan...
Dan is er altijd wel weer iemand die het er niet mee eens is
Die het niet mooi vindt
Die het niet ziet zitten
Die zegt: ho, stop, dat is vervuiling
Critici, en dat soort gasten
Hun gezicht in een grimas
En die grimas heet dan: eigen gezicht
Critici: daar heb je een abonnement op
Critici: dat zijn je vaste lasten
Expressionisme
Expressionisme
Expressionisme
Immoreel en onbeschaamd kijken we
om ons heen
Sensueel en erotisch is een bloem. een vissenlijf

Het been van een model gekleed
In enkel een zwarte kous hoog
Opgetrokken tot haar lies
De elegante lijnen van de Jugendstil
Maken we hoekig en beangstigend
PORNOGRAFISCH?
Pornografisch is de oorlog!
Geen model neemt nog een soepele sensuele pose aan
We verwringen ze tot ingedeukte blikken trommels
En als je er hard op slaat dan hoor je het geluid
Van de stad, van de straat, van het leven
Zet je hak op die 'Blechtrommeln' en je perst de psychologie eruit
In rood, geel, blauw, vuilwit
En waarom niet
El Greco trekt zijn geliefde Christus uit elkaar
als een geel groen elastieken offerlam
Maar Alma...
Alma is Alma
Alma schilder ik liefdevol, teder, indringend
Alma met haar zwartgolvende haar maak ik tot een icoon
Een sfinx gezien door degene die van haar houdt
Maar expressionisten zijn natuurlijk niet altijd aan het schilderen, tekenen, vormgeven, beeldhouwen,
kleien, tamponneren
Wacht maar tot we gaan drinken
Dat we onze blazen laten zwellen
Dat we onze urine overal tegen aan laten spatten
En schreeuwen natuurlijk
We schreeuwen het vuil tussen de stoeptegels uit
En dan...
Dan is er altijd wel weer iemand die het er niet mee eens is
Die het niet mooi vindt
Die het niet ziet zitten
Die zegt: ho, stop, dat is vervuiling
Critici, en dat soort gasten
Hun gezicht in een grimas
En die grimas heet dan: eigen gezicht
Critici: daar heb je een abonnement op
Critici: dat zijn je vaste lasten
Expressionisme
Expressionisme
Expressionisme

Mara wordt door Vincent gebodvpaint. Jeroen wordt op zijn billen geslagen met een makreel door Bo.

vincent Lieve juffrouw M, ik zond u gisteren een levensgrote tekening van mijn geliefde. Aangezien ik geen levende mensen verdaag, maar alleen vaak aan de vertwijfeling ben overgeleverd, vraag ik u deze precies zo na te maken en met al uw geduld en gevoeligheid in realiteit om te zetten. Alstublieft, vermant u zich en laat niets na, lieve juffrouw M...

Het gaat om een belevens, die ik omarmen moet! Als het naar aanleiding van de tekening voor u nog hier en daar onduidelijk is, hoe een spier of bot precies zit, dan is het beter, niet een encyclopedie te raadplegen, maar met de hand aan uw blote lichaam de betreffende plek net zo lang te onderzoeken, te betasten, te kneden, te voelen, tot u het gevoel daarvan warm en levendig, duidelijk in u heeft. Vaak zien de handen en vingertoppen meer dan de ogen. Ik vraag u dag en nacht erbij te zijn. Ik ben zeer, zeer benieuwd.

Hartelijke groeten, O.K.

De voorstelling *Kokoschka Live!* is een samenwerking tussen De Warme Winkel, Nieuw West en Touki Delphine/De Veenfabriek, de première vond plaats op 25 maart 2010 in het Gemeentemuseum Den Haag

Spel en idee: Vincent Rietveld, Mara van Vlijmen, Jeroen De Man (De Warme Winkel), Marien Jongewaard (Nieuw West), Bo Koek, John van Oostrum en Rik Elstgeest (Touki Delphine) en Nora Mulder

Eindregie: Paul Koek

www.dewarmewinkel.nl

De Warme Winkel (Amsterdam, 2002) is een toneelspelerscollectief dat bestaat uit Vincent Rietveld, Jeroen De Man en Mara van Vlijmen. Zij delen met elkaar de fascinatie voor geschiedenis en liefde voor literatuur en kunst. Hierin vinden zij hun materiaal.

De Warme Winkel gaat uit van een theaterstijl waarin volgorde, tempo, lengte en afwisseling van situaties meer vertellen dan alleen de op inhoud gestoelde woorden; een compositorische dramaturgie, verwant aan dansvoorstellingen.

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft van De Warme Winkel in 2011 vijf voorstellingsteksten uit.

Toneelwerk

Viva la Naturisteraçion – 2011

Luitenantduetten – 2011

Poëten en Bandieten – 2010

Kokoschka live! – 2010

Alma – 2009

Villa Europa – 2009

Rainer Maria – 2007

Totaal Thomas – 2006